

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Värdet av att kunna lappa och återbruka

Prost, Pia

Published in:
Skärgård

Published: 01/01/2020

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Prost, P. (2020). Värdet av att kunna lappa och återbruka: [Inledaren]. *Skärgård*, (3), 2-3.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201148260>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Värdet av att kunna lappa och återbruka

Hängtork heter de tydligen. Ett sorts "paraply" med vidhängande klädnypor, en liten torkställning för underkläder och andra mindre textilier. På sommarstugan har vi en brun-beige en, som användes redan av min farfar och hans fru **Ninni**. Ett minst 30-årigt plastskrälle, som vid det här laget bara har tre hela klädnypor.

Ändå har vi inte förmått oss att kasta det. Två av armarna är reparerade med silvertejp, och de söndriga plastöglor som ska hålla fast klädnypona har ersatts av presentband, jutesnören och en nyckelring. Det här är alltså en grej som kostar några euro i butik. Men för mig representerar den något som många av oss i de yngre generationerna har mist: att kunna sätta en ära i att reparera sina saker.

Jag älskar bilderna från den digitala fotoutställningen "Lappat och lagat", som **Lena Långbacka** nämner i sin artikel om VårKultur 2020 med temat Hållbart hantverk. Utställningen visar reparerade föremål ur Pargas Hembygdmuseums och Sagalunds museums samlingar. En glasbägare som fått en träfot, en skyffel av trä som lappats med ett par metallplattor, sprickan i porslinstallriken som hålls ihop av en nit. Återbruk inte är något nytt – under alla tider har människan tagit tillvara och återanvänt allt, vilket har varit helt avgörande för överlevnaden.

Men även för oss är återbruk en fråga om överlevnad. Allt som nyproduceras kräver resurser i form av råvaror, vatten och energi. Vårt ekologiska fotavtryck blir allt större: världens befolkning växer och är idag cirka 7,3 miljarder. Enligt FN kommer världens befolkning att vara 8,5 miljarder redan år 2030. Mer människor behöver mer plats, mer mat, mer prylar, vilket gör att naturresurserna sinar. Jorden blir allt fattigare på mineraler, metaller, näringsämnen och biotoper. Tre fjärdedelar av alla arter på jorden riskerar att försvinna under de närmaste århundradena.

Hur ska man ska få de generationer som vuxit upp i slit-och-släng-samhället att i stor skala börja återbruka, reparera, återanvända, istället för att köpa nytt? För det är vad som krävs, eftersom naturresurserna inte är oändliga.

Om man bortser från själva materialvärdet, vilka ting värdesätter du högst i ditt hem? Jag tror att många av oss har lite liknande svar: de saker som sammanflätats med historia och traditioner, minnen och känslor. Kanske de ting som gjorts av nära och kära? Den flitigt använda frukostbrickan som dottern snickrat i slöjden, de handstickade sockorna från en vän, de gamla verktygen som använts i generationer. Ryan som kanske hängt i en släktgård i flera hundra år. Till och med en trasig torkställning, som lappats av flitiga händer som sedan länge stillnat.

Motpolen till slit-och-släng är hantverk, eller hur? Då tänker jag inte nödvändigtvis på den tid det tagit att framställa produkten, utan på att det som vi eller någon annan satt ner tid och möda på att framställa, får ett helt annat värde än något massproducerat vi i förbifarten kan

rycka med oss i en supermarket. Och det som för oss har ett högt värde, känner vi ett större behov av att reparera och bevara.

Hantverk har naturligtvis också ett egenvärde i sig. Skaparglädje, gemenskap, traditioner, meningsfullhet, skönhet... Dessutom är det lugnande – att sätta sig ner med ett broderi eller en stickning kan både sänka pulsen och minska blodtrycket. Och jag är säker på att man kan få utlopp för sina uppdämda aggressioner vid en hyvelbänk.

Så vi hoppas att ni låter er inspireras av detta nummers olika artiklar om hantverk, som mer eller mindre har en direkt koppling till skärgården. Ge er tid för att i höst skapa med händerna, det behöver inte vara mer avancerat än att lappa ett par byxor.

Med önskan om många kreativa stunder i höstmörkret!

Pia Prost, redaktör
pia.prost@abo.fi
050-338 1710

Bildtext.

I år deltog jag i träbåtsparanden under Forneldarnas natt i Pargas med min pappas hantverk, ekan Tjärleken. Träbåtens trehövdade besättning hade äran att transportera årets eldbärare, riksdagsledamot Sandra Bergqvist, som på grund av sitt juryuppdrag i sandslottstävlingen i Nagu skulle bli litet sen. Men det var inget som inte Skärgårds redaktion kunde fixa – tidskriftens Mia Henriksson ryckte raskt in som stuntkvinna under en del av färden. Foto: Anja Kuusisto